

unesco

Svenska Unescorådet

2025-02-14
Dnr: Komm2025/00139

Svenska Unescorådets verksamhetsberättelse 2024

Inledning	3
Tvärektoriell verksamhet	4
Internationellt samarbete	4
Centrala styrelsefrågor och uppföljning av givarmöte	4
Det nordiska samarbetet.....	5
Övriga nationalkommissioner	6
Arbetet i Sverige	6
Nationell konferens	6
Svenska Unescopriset.....	7
Fokus på unga	7
LUCS.....	7
Utbildning	8
Insatser mot den globala utbildningskrisen och för Mål 4 om god utbildning för alla	8
Utbildning för hållbar utveckling	8
Vetenskap	9
Unescos rekommendation om etik och AI	9
Hav	10
Biosfärområden och geoparker	10
International Centre for Water Cooperation.....	11
Kultur	11
Skydd av kulturarv	12
Immateriellt kulturarv.....	13
En mångfald av kulturyttringar	13
Unescos nätverk för kreativa städer.....	14
Kommunikation och information	14
Journalisters säkerhet och pressfrihet.....	15
Världsmminnesprogrammet	16
Demokratins röstbärare	16
Råd och underlag till regeringen	16
Information om Unesco	17
Svenska Unescorådet i media	19
Synlighet genom evenemang	19
Handläggning och samordning av Unesco-ärenden	20

Företräda Sverige i Unesco.....	21
Miljö och klimat.....	22
Finansiell redovisning	22
Sveriges bidrag till Unesco	22
Stöd via Sida.....	22
Avgifter till Unesco och ICCROM.....	22
Unescorådets ekonomiska redovisning.....	23
Rådet och kansliet under 2024.....	24
Kansliet	25

Inledning

Svenska Unescorådets uppdrag framgår av kommittédirektiv till Svenska Unescorådet (dir. 2013:123) och ett årligt regleringsbrev som regeringen beslutar om. Svenska Unescorådet ska vara Sveriges nationalkommission till Unesco och har som huvudsakligt uppdrag att:

- bistå regeringen med råd, underlag, förslag och yttranden,
- informera, sprida kännedom om och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet,
- handlägga och samordna ärenden som Sverige har tagit emot från Unesco eller som rör Unescos verksamhet,
- i förekommande fall företräda Sverige i Unesco,
- samverka med andra berörda myndigheter och organisationer i frågor som rör Unescos verksamhet och
- samarbeta med andra länders motsvarande nationalkommissioner, särskilt i de nordiska länderna och i Europeiska unionens medlemsländer.

Rådet består av tio ledamöter som utses för fyra år i taget. Ledamöterna är verksamma och besitter expertis inom Unescos ansvarsområden – utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation. Unescorådets löpande arbete leds av en generalsekreterare med stöd av ett kansli. Rådet ska bidra till att genomföra Sveriges strategi för samarbete med Unesco (2022–2025), som fastställs av regeringen. Därtill arbetar rådet med utgångspunkt i strategin för Svenska Unescorådets verksamhet i Sverige (2023–2026), som Svenska Unescorådet beslutar om.

Enligt regleringsbrevet ska Svenska Unescorådet senast den 31 mars 2025 till regeringen (Utbildningsdepartementet) lämna en redogörelse för hur

verksamheten har bedrivits under 2024. I det följande redogörs för Unescorådets verksamhet med utgångspunkt i uppdragsbeskrivningen ovan. Inledningsvis redogörs för tvärsektoriell verksamhet. Sedan beskrivs utvecklingen inom Unescos fyra mandatområden: utbildning, vetenskap, kultur samt kommunikation och information. Därefter ges en bild av hur Unescorådet har arbetat gentemot regeringen och med sitt kommunikativa uppdrag. Slutligen redogörs för den finansiella utvecklingen samt rådets och kansliets sammansättning.

Tvärsektoriell verksamhet

Unesco har under 2024 fortsatt vara en viktig arena för internationellt samarbete, kontaktbyggande och genomförande av svenska utbildnings-, kultur- och utrikespolitiska prioriteringar. Svenska Unescorådet har upprätthållit och fördjupat samarbeten med de breda nätverk i Sverige som berörs av och är kopplade till Unescos mandatområden. Här ingår ett stort antal myndigheter, civilsamhällesorganisationer och experter, liksom FN-organisationer i Sverige.

Ett par av de centrala teman som präglat året är en allt bredare och djupare samverkan med nationella och nordiska aktörer samt en internationell utblick och påverkan genom deltagande i internationella möten och processer. I detta avsnitt redogörs för tvärsektoriell verksamhet som sträcker sig över Unescos fyra mandatområden.

Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet är en viktig uppgift för Svenska Unescorådet och samarbetet med Sveriges delegation vid Unesco i Paris är en hörnsten i detta. Unescorådet för också en dialog med Unescos sekretariat i Paris inom olika frågor. Till det kommer ett nära och aktivt samarbete med övriga nordiska nationalkommissioner samt med andra för arbetet relevanta nationalkommissioner.

Centrala styrelsefrågor och uppföljning av givarmöte

Arbetet i Unesco påverkades 2024 fortsatt av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 och även av kriget i Gaza hösten 2023, liksom stridigheter i Libanon under hösten 2024 som bland annat resulterade i att Libanon sökte och fick utökat skydd för kulturarv enligt Haag-konventionens andra tilläggsprotokoll. Ett extra styrelsemöte tog därutöver upp Israels planerade förbud av UNRWA, vilket resulterade i en resolution från Unesco om bland annat påverkan på elevers och studenters tillgång till utbildning i Palestina.

För Svenska Unescorådet har bevakningen av Unescos styrelsemöten i mars och oktober varit en prioriterad uppgift under året, något som gjorts i nära samarbete med delegationen i Paris. Fokus har legat på det preliminära utkastet på Unescos

kommande program och budget (43 C/5) som presenterades till styrelsemötet hösten 2024. En central fråga har varit Unescos finansiella överåttagande för 2023, vilket har diskuterats vid båda styrelsemötena.

Unescorådet har tillsammans med delegationen vid Unesco i Paris haft återkommande möten med Unescos fokalpunkt för de nordiska länderna med anledning av det årliga givarmötet Annual Review Meeting. Syftet med fokalpunktsmötena är att följa upp Sveriges stöd till Unesco (genom Sida), att komma fram till bättre sätt att öka Sveriges synlighet i Unesco och att öka kunskapen i Unescorådets målgrupper om vad Sverige bidrar med till i Unesco. Därutöver är målsättningen att skapa ett närmare samarbete med Unesco om kommunikationsinsatser för att främja svenska intressen. Framgångar i arbetet under året har bland annat varit samarbete med anledning av pressfrihetsdagen 2024, då Unescos annonskampanj togs in pro bono i flera svenska tidningar och Sverige kunde bidra med en svensk journalists röst till Unescos pressfrihetskonferens i Chile.

Det nordiska samarbetet

Samarbetet mellan de nordiska nationalkommissionerna är en värdefull del i Unescorådets verksamhet och bidrar till omvärldsbevakning, kompetensutveckling och framför allt stärkta påverkansmöjligheter. Genom samarbetet kan Sveriges budskap föras fram med större kraft och i fler sammanhang och det blir möjligt att bevaka svenska intressen på flera platser samtidigt, bland annat gällande kandidaturer till Unescos olika kommittéer och styrelser.

Norden har fått stort inflytande i organisationen i synnerhet genom den samordning som sker mellan de nordiska nationalkommissionerna och Unescodelegationerna inför bland annat Unescos styrelsemöten och generalkonferens. En central roll i denna samordning har det nordiska land som innehar en plats i styrelsen, vilket under 2021–2025 är Island. Island samlar regelbundet de nordiska länderna inför styrelsemöten. Även i andra kommittéer och styrelser har nordisk samordning skett. År 2024 ansvarade Sverige för samordningen i kommunikations- och informationssektorn och fram till juni 2024 gällande arbetet i 2003 års konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet, där Sverige innehade en plats i kommittén.

Svenska Unescorådet deltog 2024 i det nordiska nationalkommissionsmötet på Island, med syftet att dela information och positioner i relation till Unescoarbetet, samt få en inblick i isländska Unescokoncept. Sverige hade tagit ett uppskattat initiativ till tvärssektoriella arbetsgrupper för att diskutera hållbar platsutveckling, kris och konflikt, jämställdhet och klimat. Unescorådet bidrog även med ett föredrag om projektet Demokratins röstbärare.

Övriga nationalkommissioner

Under året deltog Svenska Unescorådet i ett regionalt, digitalt möte för Unescos nationalkommissioner. Diskussionerna rörde övergripande frågor om Unescos kommande program men även uppdateringar från sekretariatet om enskilda områden inom Unesco mandat. Vid ett fysiskt möte för europeiska nationalkommissioners generalsekreterare i Istanbul, medverkade Sverige tillsammans med 35 andra nationalkommissioner för att diskutera aktuella utmaningar, finna nya samarbeten och utbyta erfarenheter. Det var första gången som nationalkommissioner från EU-kandidatländerna Ukraina och Georgien deltog. I anslutning till höstens styrelsemöte deltog generalsekreteraren vid ett hybridmöte som arrangeras för samtliga nationalkommissioner vilket gav tillfälle att etablera kontakt med kollegor runt om i världen.

Arbetet i Sverige

I enlighet med direktivet till Svenska Unescorådet ska samverkan ske ”med andra berörda myndigheter och organisationer i frågor som rör Unescos verksamhet”. Unescorådet har inom ramen för detta fortsatt att utveckla sin samverkan med Unescorelaterade aktörer i Sverige och internationellt under 2024. Myndigheter såsom Diskrimineringsombudsmannen, Formas, Institutet för Språk och Folkminnen (Isof), Riksantikvarieämbetet, Sida, Skolverket, Statens Kulturråd och Vetenskapsrådet fortsätter att vara viktiga samarbetspartners, liksom civilsamhällesorganisationer och akademiska institutioner såsom Svenska FN-förbundet, Medicinstitutet Fojo, Naturskyddsföreningen, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Sveriges barn- och ungdomsorganisationer (LSU), Sveriges unga akademi och Vetenskap och Allmänhet.

Nationell konferens

Unescorådet har under 2024 arbetat med att sammanföra processer och aktörer inom Unescoarbetet i Sverige. Genom att arrangera en nationell konferens för alla aktörer som är kopplade till Unescos koncept och program i Sverige, kunde erfarenhetsutbyte och inspiration förmedlas mellan de över 100 deltagarna i konferensen från bland annat världsminnen, världsarv, geoparker, biosfärområden, Unescoprofessurer, immateriella kulturarv och kreativa städer. Deltagande på hög nivå, som exempelvis skolministern och Sveriges Unescoambassadör, bidrog till att lyfta Unescos grundläggande värderingar och konceptens betydelse för internationellt samarbete och dialog. Konferensen har gett ringar på vattnet och bidragit till att flertalet representanter för de olika Unescokoncepten i Sverige uttryckt en större förståelse för hur deras organisation kan agera i linje med Unescos värderingar samt till en starkare känsla av tillhörighet till Unesco som övergripande organisation.

Svenska Unescopriset

Svenska Unescopriset uppmärksammar en person, organisation eller projekt som gjort en framstående insats inom de Unescorelaterade områdena utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation och därmed bidragit till genomförandet av Svenska Unescorådets strategi för den svenska verksamheten. Unescopriset har delats ut sedan 2016.

Svenska Unescopriset för 2024 har delats ut till initiativtagarna till Nordic AI Journalism, ett nätverk som verkat för att mediebranschen skapar ett frivilligt regelverk för transparens kring användandet av AI inom journalistiken. Prisets inriktning möjliggjorde ett bredare spridningsarbete kring Unescos rekommendation för etik och AI, via sociala medier och under själva prisceremonin som riktade sig till svenska publicister under firandet av Publicistklubbens 150-årsjubileum i Stockholm.

Fokus på unga

Unescorådet har fortsatt haft fokus på inkludering av unga och ungdomsorganisationer i verksamheten, såväl nationellt som internationellt. Även i nordisk krets finns samordning och samarbete mellan ungdomsdelegaterna.

Svenska Unescorådets praktikanter har under året drivit olika ungdomsprojekt. Svenska Unescorådet har valt att genomföra dessa projekt för att öka kunskaperna om hur olika länder och koncept arbetar med ungdomsfrågor då unga är en prioriterad grupp för Svenska Unescorådets och Unescos arbete. Under våren intervjuade Unescorådets praktikant de nordiska ungdomsdelegaterna om deras syn på ungdomsarbetet i Unesco och respektive land. Under hösten fokuserade projektet på hur några utvalda koncept (världsarv, biosfärområden, kreativa städer) i Sverige arbetar med ungdomsfrågor. Det konstaterades att koncepten arbetar med unga, och särskilt biosfärområdena har intressanta projekt med ett ungdomsperspektiv. Däremot saknas ofta en strategi för ungdomsarbetet och den största utmaningen som koncepten lyfte fram för att arbeta mer med ungdomar var bristen på resurser.

LUCS

Föreningen för lokal Unesco-samverkan Sverige, LUCS, är Sveriges enda förening med Unesco-ackreditering, vilket regleras genom en överenskommelse mellan LUCS och Svenska Unescorådet. Unescorådet har följt verksamheten i LUCS bland annat genom deltagande i styrelsemöten och på årsmötet som observatör. Under året har LUCS verksamhet utvärderats på förfrågan av Svenska Unescorådet som ett underlag inför en eventuell förlängning. Utvärderingen visar på ett framgångsrikt arbete inom föreningen och Svenska Unescorådet har därför beslutat att förlänga avtalet med LUCS.

Utbildning

Utbildning är ett prioriterat område i Sveriges strategi för samarbete med Unesco och i strategin för Svenska Unescorådets verksamhet i Sverige. I strategin för arbetet i Sverige lyfts bland annat livslångt lärande och utbildningens roll för hållbar utveckling fram. Inom utbildningsområdet har arbetet under 2024 huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) insatser mot den globala utbildningskrisen och för Mål 4 om god utbildning för alla och 2) utbildning för hållbar utveckling.

Insatser mot den globala utbildningskrisen och för Mål 4 om god utbildning för alla

En central målsättning för Svenska Unescorådet är att öka kunskapen om Mål 4, God utbildning för alla, i Agenda 2030 och främja svenska utbildningsaktörers engagemang i globala utbildningsfrågor. Som en del i det arbetet har Svenska Unescorådet samarbetat med både nationella och internationella aktörer. Bland annat adresserades lärarprofessionen som en nyckelfaktor för att uppnå Mål 4 i ett seminarium samarrangerat med Sveriges lärare. I seminariet lyftes även Unescos och OECD:s rapport ”The price of inaction: The global private, fiscal and social costs of children and youth not learning”. På internationell nivå har Unescorådet bevakat förberedelserna inför Global Education Meeting (GEM) i Brasilien, där frågan om jämlikhet och finansiering inom utbildning var i fokus.

Svenska Unescorådet har bidragit till koordineringsarbetet med att rapportera in de svenska indikatorerna för Mål 4 till Unesco, som är ansvarigt FN-organ för detta mål. I Sverige är det SCB som ansvarar för rapportering av indikatorerna.

Ytterligare exempel på hur Svenska Unescorådet adresserat utbildningsfrågorna är att öka svenska skolaktörers kännedom om Unescos breda och mångfacetterade arbete inom alltifrån att stärka skolors arbete med hälsofrämjande insatser för elever till det mer framåtsyftande och policyinriktade arbetet med framtidens utbildning – Futures of Education. Detta arbete har huvudsakligen bedrivits genom informationsspridning och medverkan som talare på konferenser och seminarier. Breddandet av utbildningsperspektiv har varit ett viktigt vägval för att öka kännedom om Unescos arbete och breda mandat inom utbildningsområdet.

Utbildning för hållbar utveckling

I syfte att stärka arbetet med utbildning för hållbar utveckling har Svenska Unescorådet fortsatt att stötta Skolverket med att ta fram en projektplan och ansökan om ett svenskt landinitiativ inom Unescos Education for Sustainable Development 2030, ESD for 2030, samt spridit information om Unescos andra stora flaggskeppsprogram Greening Education Partnership (GEP) med syftet att undersöka intresset för svenskt deltagande.

Som en del i arbetet med att öka kännedom om Unescos arbete med lärande för hållbar utveckling, bistod Svenska Unescorådet den tyska nationalkommissionen med att bjuda in utvalda nyckelaktörer som arbetar med dessa frågor till kommissionens årliga nationella möte som de denna gång ville utöka med svenskt och danskt deltagande. Mötet ägde rum i början av oktober och syftade till att diskutera och inspirera gällande implementeringen av ESD for 2030 med titeln ”Creative and Digital: ESD for a just and sustainable future”. Skolverket fick möjlighet både att presentera sitt arbete inom området och att hålla i en workshop. I anslutning till evenemanget träffades de tyska, danska och svenska nationalkommissionerna för att diskutera hur respektive land lagt upp arbetet med ESD for 2030. Ett konkret utfall av mötet var en överenskommelse om att fortsättningsvis ha regelbundna möten för att stötta och inspirera varandra. Dessutom beslutades att utöka kretsen något till att involvera ytterligare några länder.

Vetenskap

Flera frågor inom vetenskap, såsom arbetet med biosfärområdena, AI, och öppen vetenskap är prioriterade frågor i strategierna som styr Unescorådets verksamhet. Inom vetenskapsområdet har Unescorådet arbetat både normativt och operativt genom att samarrangera seminarier, sprida Unescos rekommendationer, publikationer och konferenser, samt delta i möten och planering av arbetet framåt inom Unescos program i Sverige.

Unescorådet koordinerar kontakten med de Unescoprofessurer som verkar vid svenska universitet och tar ställning till eventuellt stöd om förlängning av professurerna. Under året förlängdes en professur av Unesco och en professurinnehavare valde att inte förlänga. Vid årsskiftet 2024/2025 fanns åtta svenska Unescoprofessurer. Svenska Unescorådet samarbetar även med Sveriges Unga Akademi och L’Oréal Sverige gällande UNESCO-L’Oréal For Women in Science-priset. Priset pausades under 2024 efter diskussion med parterna.

Arbetet inom vetenskapsområdet har under året huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) Unescos rekommendation om etik och AI, 2) hav, 3) biosfärområden och geoparker och 4) International Centre for Water Cooperation.

Unescos rekommendation om etik och AI

Under 2024 fortsatte Unescorådet sitt arbete med att öka kännedomen om Unescos rekommendation om etik och AI (2021). Rekommendationen syftar till att säkerställa en AI-utveckling där universella principer om mänskliga rättigheter, frihet, jämlikhet, jämställdhet, hållbarhet och rättvisa respekteras, beaktas och främjas av AI. I det nationella implementeringsarbetet har målet varit att skapa kännedom om och intresse

för Unescos rekommendation och arbete med etik och AI hos svenska nyckelaktörer på AI-området. Förutom ökad kännedom om Unescos arbete inom området, har arbetet lett till att Svenska Unescorådet blivit en aktör som bjuds in till nationella sammanhang och som tillfrågas att ge råd och expertis. Arbetet har bland annat gett avtryck i AI-kommissionens slutrapport och Skolverkets utvecklingsarbete, där Unescos rekommendation om etik och AI uppmärksammas. I syfte att öka kännedom om Unescos AI-arbete, har Svenska Unescorådet har översatt en kondenserad version av Unescos rekommendation om etik och AI till svenska.

Hav

Svenska Unescorådet deltar i den svenska kommittén för genomförandet av FN:s årtionde för havsforskning och samverkar med myndigheter och civilsamhällesorganisationer inom området. I kommittén har Unescorådet lyft vikten av internationella perspektiv, möjliga kopplingar till biosfärområden samt lett en arbetsgrupp kring medborgarforskning och havsmedvetenhet. Kommittén leds av Formas, men Svenska Unescorådet har inom sitt arbete med havsforskningsdekaden bidragit bland annat genom att vara medarrangör till ett evenemang om havsmedvetenhet (Formas Agenda 2030-konferens) samt att inledningstala vid firandet av Världshavsdagen i juni i Stockholm. Dessutom bjöd Formas in Vidar Helgesen, Unescos biträdande generaldirektör för den mellanstatliga havskommissionen (IOC), som huvudtalare till en samverkanskonferens om hav och vatten i november. Detta innebar viktig synlighet av Unescos arbete på området för den svenska publiken. I anslutning till evenemanget anordnades ett möte mellan Helgesen och Svenska Unescorådets generalsekreterare. Vid mötet presenterade Unescorådet bland annat det kommande arbetet med medborgarforskning och havsmedvetenhet.

Biosfärområden och geoparker

Biosfärområdena i Sverige fungerar som testbäddar för hållbar utveckling, lokal forskningssamverkan och utbildning. Samarbetet med Sveriges nationella Biosfärprogram och biosfärområdena har fortsatt under året, bland annat genom deltagande vid den svenska programkommitténs möten där Unescorådet bidragit till verksamhets- och strategiplanering. Dessutom har Unescorådet stöttat biosfärområdet finansiellt och i kommunikationsarbetet, något som även fortsätter under 2025. Unescorådet har även följt arbetet med kandidatområdet Storkrikets ansökan om att bli biosfärområde till Unesco. Regeringen beslutade i augusti 2024 att tillstyrka ansökan, varpå Svenska Unescorådet och Sveriges delegation i Paris lämnade in ansökan till Unesco för beslut av MAB-ICC (International Co-ordinating Council of the Man and the Biosphere Programme) år 2025. Sverige får vid ett godkännande sitt åttonde biosfärområde. Utöver den

nya kandidaturen, så har två områden (Voxnadalen och Vindelälven-Juhttáahkka) gjort halvtidsutvärderingar som Svenska Unescorådet har tagit del av. Syftet med halvtidsutvärderingarna är att stämma av att arbetet löper på som det ska inför kommande tio-årsutvärderingar.

En geopark är ett område där platser och landskap av internationell geologisk betydelse förvaltas med fokus på bevarande, utbildning och hållbar utveckling. En geopark kan bidra till att skapa balans mellan bevarande och regional tillväxt och visar på Sveriges rika geologiska arv. Svenska Unescorådet lämnade i maj in en summering av Platåbergens geoparks arbete till Unesco för utvärdering om ett år. I den nationella kommittén för Unescos internationella Geovetenskaps- och Geoparksprogram (IGGP) förlängdes sittande ordförandes mandat till årets slut.

International Centre for Water Cooperation

Samarbetet med Sveriges enda Unesco Kategori II-center, International Centre for Water Cooperation (ICWC), har fortsatt. Under 2024 har ICWC:s värdorganisation SIWI genomgått stora förändringar som bland annat inneburit minskade personalresurser hos ICWC (som delat viss personal med SIWI). Svenska Unescorådet har haft löpande kontakt med Utbildningsdepartementet och ICWC:s ledning angående situationen. Under World Water Week i slutet av augusti bjöd ICWC in Svenska Unescorådet till ett seminarium där tre olika projekt som de arbetar med globalt presenterades. Seminariet var informativt och lärorikt, och deltagarna fick en bra bild av verksamheten.

Kultur

Arbetet med skydd, användning och utveckling av kulturarv samt värnandet om konstnärlig frihet är prioriterade frågor för Unescorådet såväl i Sverige som i strategin för samarbete med Unesco. Unescorådet fortsätter att delta i en rad olika sammanhang kopplade till Unescos kulturkonventioner i samarbete med myndigheter, museer och civilsamhällesorganisationer. Tyngdpunkten i arbetet har under året varit att driva svenska prioriteringar i de kommittéer och möten som är knutna till Unescos kulturkonventioner, såsom att beslut ska baseras på expertbedömningar, att civilsamhället ska inkluderas och att mångfald ska prioriteras.

Svenska Unescorådets arbete inom kulturområdet har under 2024 huvudsakligen kretsats kring följande tematiska områden: 1) skydd av kulturarv, 2) världsarv i Sverige, 3) immateriellt kulturarv, 4) en mångfald av kulturyttringar och 5) kreativa städer.

Skydd av kulturarv

Under året har krig och konflikt satt ljus på kulturarv i till exempel Gaza, Libanon och Ukraina. Samarbetet med Riksantikvarieämbetet kring frågor som rör de konventioner som myndigheten ansvarar för har intensifierats och fördjupats under året genom tät dialog, samarbete kring svenska positioner och planering och genomförande av seminarier. Dessutom har en ideell organisation för skydd av kulturarv bildats – Blue Shield Sverige – som Svenska Unescorådet träffat för att prata om framtida samverkansformer.

Givet världsläget har Svenska Unescorådet sett behovet av kunskapshöjande och kommunikativa insatser om skydd av kulturarv. Utifrån de aktiviteter med events och kommunikation som genomförts har ett ökat intresse för kulturarvsfrågor noterats från allmänhet och media. Under 2024 uppmärksammades 70-årsjubileet av Unescos konvention om skydd av kulturföremål i händelse av väpnad konflikt (Haagkonventionen 1954). Svenska Unescorådet anordnade tillsammans med Riksantikvarieämbetet och den svenska sektionen av museernas världsorganisation, ICOM, ett seminarium om Haagkonventionen som folkrättsligt instrument på Museernas Vårmöte i Karlstad i april 2024. Detta välbesökta event syftade till att öka kunskaperna i museisektorn om det folkrättsliga skydd som finns för kulturarvet. Dessutom uppmärksammades Haagkonventionen på ett event anordnat av Världskulturmuseerna, Riksantikvarieämbetet och Svenska Unescorådet på Medelhavsmuseet med allmänheten som målgrupp. Dessa insatser har gjorts för att öka informationen kring Unescos Haagkonvention. Unescorådet har tillsammans med Riksantikvarieämbetet under året anordnat ett samverkansmöte om illegal handel med kulturföremål med grund i Unescos 1970- konvention om åtgärder mot illegal handel med kulturföremål, där relevanta myndigheter i Sverige bjöds in för att samtala om arbetet. Bland annat informerades nätverket om det virtuella museum med stulna kulturföremål som Unesco håller på att ta fram. Detta nätverk är en viktig plattform för samarbete inom frågor som rör illegal handel med kulturföremål och syftar till att myndigheter ska kunna utbyta information och erfarenheter kring utmaningar och aktuella frågor.

Världsarv i Sverige

I maj genomförde Unescos världsarvscenter och dess rådgivande expertorgan ICOMOS och IUCN ett särskilt övervakningsbesök (Reactive Monitoring Mission) till Sverige och världsarvet Laponia. Anledningen till besöket var den svenska regeringens beslut om att bevilja bearbetningskoncession för gruvutvinning i Kallak som kan komma att påverka det universella värdet hos världsarvet Laponia enligt Unesco. Sverige, genom Riksantikvarieämbetet och delegationen i Paris, deltog senare som observatör på världsarvskommitténs möte i Indien i juli, där beslut fattades om att Sverige förväntas avstå från att bevilja

tillstånd eller licenser för mineralutvinning innan nästa kommittémöte 2025. Riksantikvarieämbetet är ansvarig myndighet för frågor som rör statusen för världsarvet Laponia och Svenska Unescorådet är i nära dialog med ämbetet om frågan.

Kontinuerlig dialog har också förts med organisationen Världsarv i Sverige, bland annat med anledning av att det stöd som organisationen uppburit för världsarvssamordning från Riksantikvarieämbetet upphörde med utgången av 2024. Svenska Unescorådet har även informerat och fört dialog om världsarvens förutsättningar med olika aktörer. Under året har Världsarv i Sverige även lanserat en ny, samlande hemsida för Sveriges 15 världsarv, som Unescorådet har spridit information om.

Immateriellt kulturarv

Unescorådet har under det gångna året lagt särskild vikt vid konventionen för tryggheten av det immateriella kulturarvet (2003), där Sverige satt i kommittén fram till statspartsmötet i juni 2024. Unescorådet har prioriterat arbetet med de frågorna tillsammans med Institutet för Språk och Folkminnen (Isof), delegationen i Paris och Kulturdepartementet. Sverige har bland annat fokuserat på att stärka arbetet med den representativa listan för immateriella kulturarv och civilsamhällets deltagande i konventionen. Under året har Unescorådet haft regelbundna avstämningar med Isof som expertmyndighet och deltog på ett möte om klinkbåtarna med utövare av traditionen och berörda myndigheter. På statspartsmötet i juni 2024 ackrediterades Svenska hemslöjdsföreningars riksförbund som civilsamhällesorganisation till konventionen. Svenska Unescorådet deltog på Hemslöjdens pressträff och koordinerade kommunikation kring beslutet. Det är första gången som en svensk organisation med verksamhet i hela Sverige ackrediteras till konventionen. På kommittémötet för konventionen i Paraguay i december 2024 togs även den svenska och norska fäbodkulturen upp på Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. Sveriges och Norges nominering representerades av Norge under mötet. Svenska Unescorådet har i flera processer varit sammankallande till möten, till exempel inför kommittémötet och aktivt deltagit i dialoger med utövare kring konventionen. Dessa insatser gör att information kring Unescos arbete med immateriella kulturarv får spridning i Sverige, vilket är ett av Unescorådets uppdrag.

En mångfald av kulturyttringar

Under året har arbetet med konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (2005) löpt på som planerat. Vid kommittémötet i februari deltog Sverige (genom Statens Kulturråd) som observatör, men under hösten tillkännagav Sverige sin kandidatur till konventionen vilket kan innebära att Sverige kommer kunna ha en mer betydande roll. Sveriges medverkan i

kommittéer och konventioner i Unesco är viktig för att bevaka Sveriges intressen och att stärka arbetet med mänskliga rättigheter, demokrati, yttrandefrihet och jämställdhet liksom hållbarhet.

Under våren initierades de första diskussionerna inför kulturkonferensen Mondiacult som äger rum hösten 2025 i Spanien. Detta skedde i samband med ett dialogmöte som anordnades av Unescorådet och Kulturrådet där svenska aktörer var inbjudna att ge inspel till den periodiska rapporteringen för nämnda konvention. I november deltog Svenska Unescorådet digitalt tillsammans med Kulturdepartementet i en regional konsultation, anordnad av Unesco, inför Mondiacult där Sverige fick möjlighet att lyfta frågor av vikt. Ett aktivt deltagande stärker Sveriges rykte som en pålitlig och engagerad partner inom internationella samarbeten.

Unescos nätverk för kreativa städer

Svenska Unescorådet har under 2024 samverkat med de svenska kreativa städerna Östersund (gastronomi), Norrköping (musik) och Göteborg (litteratur) genom gemensamma aktiviteter vid konferenser, seminarier och det årliga landsmötet, som i år ägde rum i Norrköping. Ett gemensamt arbete har även gjorts för att ta fram uppdaterade svenska riktlinjer för Unescos kreativa städer i Sverige. Därutöver har Unescorådet stöttat Lund i processen att på nytt ansöka om att bli en Unesco kreativ stad inom litteratur. Unescorådet har även stöttat städerna i bildandet av ett nordiskt-baltiskt nätverk. Det nya nätverket kommer att arbeta för en större synlighet för de olika kreativa städerna i Norden och Baltikum samt verka för större samarbete över de kreativa fälten. Unescorådets deltagande i Unescos internationella möte för de kreativa städerna i Portugal rönt uppskattning bland de svenska liksom de övriga nordiska och baltiska länderna och bidrog till att befästa det nya nätverkets betydelse.

Kommunikation och information

Yttrandefrihet är ett av de utpekade fokusområdena i Sveriges strategi för samarbete med Unesco. Även i strategin för verksamheten i Sverige är förmågan att tolka samtiden och stöd till demokratins röstbärare viktiga områden. Sverige har varit koordinerande i nordisk krets inom Unesco för kommunikations- och informationsområdet.

Arbetet under 2024 har huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) journalisters säkerhet och pressfrihet, 2) världsminnesprogrammet och 3) stöd till projektet Demokratins röstbärare.

Journalisters säkerhet och pressfrihet

Svenska Unescorådet delar regelbundet Unescos pressmeddelanden om mördade journalister till Regeringskansliet och de ambassader i landet där journalisten i fråga blivit mördad. Pressmeddelandena inkluderar en uppmaning från generaldirektören om att utreda morderna. Information har även spridits om internationella dagar på yttrandefrihetsområdet till Regeringskansliet och i sociala kanaler.

Genom att arbeta med pressfrihetsdagen har Svenska Unescorådet kunnat uppmärksamma journalisters villkor och samtidigt stärka samarbetet med många parter i Sverige, såsom Medicinstitutet Fojo, Reportrar utan gränser, Svenska Publicistklubben, Sveriges tidskrifter, Tidningsutgivarna och Utgivarna. Under det svenska firandet av pressfrihetsdagen, som Unescorådet bidrog till, låg fokus på konfliktrapportering och hot och hat mot journalister samt på Reportrar utan gränser pressfrihetsindex. Att uppmärksamma pressfrihetsdagen ger Svenska Unescorådet möjlighet att belysa Unescos viktiga arbete på området. En debattartikel, författad tillsammans med många andra aktörer, för att uppmärksamma problematiken med straffrihet för brott mot journalister är ett annat exempel på hur Unescorådet har arbetat. Artikeln publicerades på den internationella dagen för straffrihet för brott mot journalister i november. Fokus under året har också legat på att uppmärksamma konstnärlig frihet och demokrati vilket bland annat skett genom arrangemang vid Folk och Kultur och Bokmässan.

Internationellt har arbetet bedrivits genom Unescorådets deltagande i förberedelserna för styrelsemöte i Unescos medieutvecklingsprogram (IPDC). Svenska Unescorådet och delegationen i Paris tog fram utkast på instruktion och kallade till förberedande möte. Mötet blev förlängt efter omfattande obstruktion från Ryssland, Venezuela och Kuba om Unescos tvååriga rapport om journalisters säkerhet. Sverige var aktiva under mötet för att försöka begränsa skadliga ändringsförslag kring yttrandefrihet och stöttade Unescos sekretariat. Det kan också noteras att Sverige, genom Sida, är en av de största givarna till programmet.

Svenska Unescorådet och delegationen i Paris har under året förstärkt arbetet i nordisk krets kring informations- och kommunikationsområdet då Sverige är koordinerande för frågorna. Utöver att leda diskussionerna på det nordiska mötet på Island kallade Sverige till möte i samma krets för att diskutera Unescos kommande program och budget, med fokus på yttrandefrihetsfrågorna. Sverige satte ihop ett positionspapper för de nordiska länderna efter diskussionerna i gruppen. Att Sverige har ansvar för detta arbete har inneburit ett tätare nordiskt samarbete och en chans för Sverige att på ett uppskattat sätt informera de nordiska länderna om Unescos och Sveriges arbete med yttrandefrihetsfrågorna.

Världsmminnesprogrammet

Det nationella arbetet med världsmminnesprogrammet har löpt på under året, där Svenska Unescorådet är observatör i kommittén och deltar på kommitténs möten. Under året har kommittén aktivt arbetat med nya förslag på världsmminnen. Under 2024 fick kommittén in fler förslag än tidigare, vilket kan bero på att Världsmminnesprogrammet har fått mer uppmärksamhet i Sverige de senaste åren. Svenska Unescorådet har bidragit till kommittén med information om Unesco och fungerat som en länk mellan kommittén och sekretariatet i Paris. I oktober 2024 anordnade Unesco en konferens för Världsmminnesprogrammet i Paris. Tillsammans med delegationen i Paris koordinerade Svenska Unescorådet deltagande av Riksarkivet på konferensen. Riksarkivet genomförde en utställning i Paris av tryckfrihetsförordningen som världsmminne och riksarkivarien deltog i en panel under konferensen. Detta gjorde att Sverige fick synlighet under konferensen.

Demokratins röstbärare

Unescorådet har under 2024 fortsatt att samla företrädare för forskare, journalister och kulturskapare till samtal för att skapa möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan grupperna, i projektet avseende demokratins röstbärare. Dialogen har skett med utgångspunkt i Unescos mandatområden och normativa instrument kring konstnärlig frihet, forskares frihet och pressfrihet, samt utifrån de tre gruppernas särskilda roll i det demokratiska samtalet. Bland deltagarna kan nämnas Journalistförbundet, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Konstnärernas Riksorganisation, Kungliga vetenskapsakademien (KVA), Medicinstituttet Fojo, Sveriges unga akademi, Sveriges universitetslärare och forskare (SULF), Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Unga tankar om musik (UTOM) med flera. I mars 2024 beslutade organisationerna att bilda en kommitté för nätverket som därefter lanserades i Almedalen den 25 juni under namnet Kommittén för demokratins röstbärare. Kommittén har under 2024 bland annat deltagit i panelsamtal under Bokmässan och arrangerat ett utbildande webinarium för medlemsorganisationerna om hur hot och hat kan hanteras. Kommittén avser bistå medlemsorganisationerna i frågor om fri yrkesutövning och arbetar tvärssektoriellt.

Råd och underlag till regeringen

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”bistå regeringen med råd, underlag, förslag och yttranden i frågor som rör Unescos verksamhet och Sveriges deltagande i denna verksamhet”.

Svenska Unescorådet har under året bidragit med underlag och information till regeringen inom en rad olika områden och i olika funktioner. Unescorådet agerar regelbundet i en rådgivande funktion till regeringen gällande enskilda sakfrågor,

övergripande internationella frågor och kring mötesformer med mera. Under året har Unescorådet samordnat Sveriges deltagande i de kommittéer och styrelser inom Unesco som Sverige var medlem i under 2024:

medieutvecklingsprogrammet IPDC och kommittén för 2003-konventionen om tryggheten av det immateriella kulturarvet (2003) - fram till juni 2024.

Unescorådet har även bidragit till förberedelser för andra kommittémöten inom de kulturkonventioner som Sverige ratificerat.

Unescorådet har även bidragit till Unescos kampanj för att uppmärksamma de nordiska ländernas bidrag till Unesco under det årliga nordiska givarmötet i Paris. Unescorådet samordnade arbetet med ett videomeddelande från skolministern om Sveriges engagemang i Unesco. Materialet spreds brett i olika format. Även Unescos fältkontor deltog i år i spridningen av meddelandet om Sveriges engagemang i Unesco och de olika stödprogram som är aktiva i olika delar av världen. Insatsens räckvidd uppgick till 130 000 på sociala media.

Unescorådet har under våren, tillsammans med delegationen i Paris, tagit fram och samordnat ett omfattande utkast med Sveriges svar på Unescos kommande program och budget (43 C/5). Efter gemensamberedning inom Regeringskansliet lämnades svaret till Unesco av Svenska Unescorådet.

Gällande arbetet med FN:s Pact for the Future bidrog Unescorådet med råd gällande skrivningar i dokumentet kring journalister, kulturens roll för hållbar utveckling och utbildning.

Unescorådet var remissinstans för utredningen ”Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet” (SOU 2024:52). I sitt yttrande utgick Unescorådet från Unescos perspektiv och tidigare ståndpunkter i liknande frågor.

Information om Unesco

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”informera, sprida kännedom om och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet”. Unescorådet har under året bedrivit ett aktivt kommunikationsarbete bland annat genom seminarier, föreläsningar, inlägg på hemsida, i sociala medier, nyhetsbrev och medverkan i media. Unescorådets målgrupper är framför allt beslutsfattare och aktörer inom våra samarbeten och nätverk.

Under 2024 har Unescorådets hemsida tillgänglighetsanpassats med text till tal. Hemsidans färgsättning har även anpassats till den nya grafiska profilen.

Unescorådets hemsida besöks framför allt av personer som söker information om Unescos verksamhet, till exempel världsarv, internationella dagar och specifika koncept i Sverige, samt av personer som söker Unescos rekommendationer och konventioner på svenska. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information,

som exempelvis nya rapporter från Unesco, strategidokument och viktiga nationella samt internationella nyheter. Under 2024 har Unescorådet publicerat 39 artiklar på hemsidan om bland annat att fäbodkulturen blev upptagen som immateriellt kulturarv av Unesco, att Unesco fördömer attacker mot världsarvet Odessa i Ukraina, stärkt skydd för kulturarv, medie- och informationskunnighet, Svenska Unescopriset samt Storkrikets ansökan om att bli ett Unesco biosfärområde.

Unescorådets nyhetsbrev skickas ut kvartalsvis och har bland annat informerat om Unescorådets nationella konferens, Unescos stora jämlikhetsrapport inom olika utbildningssektorer och Haagkonventionens 70-årsjubileum. Nyhetsbrevet når drygt 1400 prenumeranter och har en genomsnittlig öppningsfrekvens på 36 procent (enligt Svenska Unescorådets nyhetsbrevstjänst Get a Newsletter är en bra öppningsfrekvens mellan 15-28%).

På Unescorådets sociala medie-plattformar sprids bland annat information om rapporter från Unesco, seminarier, konferenser, initiativ inom koncepten och konventionerna, priser, tjänsteutlysningar och internationella dagar och deras relevans i Sverige liksom pressmeddelanden från Unescorådet och Unesco.

Unescorådet har under året ytterligare minskat närvaron på plattformen X till förmån för Instagram, Facebook och LinkedIn. Detta görs bland annat på grund av att kontot på X fått allt sämre möjlighet att nå ut, samt plattformens utveckling mot alltmer polariserat innehåll. Under 2024 har Unescorådet fortsatt att öka på LinkedIn, där kontot ligger på plats 6 i följartillväxt jämfört med liknande konton samt har mer än dubblat antalet följare under 2024. En anledning till ökningen är att Unescorådet publicerar regelbundet och håller en hög kvalitet på materialet som läggs ut. Unescorådets inlägg rimmar väl med Linkedins inriktning mot yrkesverksamma, samhällsintresserade målgrupper.

Unescorådets nedprioritering av kanalen X har gett utrymme att utnyttja kontot på Instagram i ökad utsträckning. En analys av följare på Instagram har gett vid handen att de målgrupper som tidigare till del nåtts via X även finns på Instagram och att klimatet där är gynnsammare för spridning av Unescorådets inlägg. Därutöver finns de svenska Unescokoncepten på Instagram och de nyttjar denna kanal i stor utsträckning, vilket gör att spridningsmöjligheterna ökar åt båda hållen.

Den ökade aktiviteten på Instagramkontot har resulterat i en räckviddsökning med 474 procent jämfört med föregående år, och en ökning av antal profilbesök med 82,5 procent. Facebookkontot används blygsamt relativt de andra kanalerna, men har trots detta ökat sin räckvidd med 80 procent jämfört med år 2023.

Svenska Unescorådet i media

Unescorådet har under 2024 skickat ut fyra pressmeddelanden rörande pressfrihetsdagen, Svenska Unescoprisets mottagare 2024, dagen mot straffrihet för brott mot journalister samt upptagandet av svensk och norsk fäbodkultur till Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. Pressmeddelandena har fått god spridning och resulterat i en mängd redaktionellt material.

Det är framför allt yttrandefrihetsfrågor och kulturarvsfrågor som har burit nyhetsrapporteringen kring Unescorådets arbete under året. Betydelsen av skydd av kulturarv har betonats genom krigen mellan Israel och Palestina samt Libanon liksom av Haag-konventionens 70-årsjubileum. SVT:s Kulturnyheter och SR:s Kulturnytt har återkommande rapporterat om händelseutvecklingen med fokus på kulturarvsfrågorna.

Inom ramen för Unescos kampanj för att uppmärksamma de nordiska ländernas bidrag till Unesco som sker i maj varje år, har Unescorådet, som beskrivits ovan (se sid 4), initierat regelbundna möten med Unescos fokalpunkt för de nordiska länderna. Arbetet har bland annat resulterat i en framgångsrik pressfrihetskampanj där svenska tidningar publicerade Unescos annonser pro bono, vilket resulterade i en spridning av kampanjen till ett annonsvärde på över 400 000 SEK. Därutöver togs frågan upp i redaktionellt material med en räckvidd på över 10 miljoner.

Därutöver bidrog arbetet till att Unescorådet kunde förse svensk press med information inför dagen mot straffrihet för brott mot journalister den 2 november 2024, något som resulterade i redaktionellt material till en räckvidd av över 5 miljoner i print och över 1 miljon i broadcast.

Utöver dessa frågor har det rapporterats om att Storkriket ansökt om att bli ett Unesco biosfärområde. Även frågan om världsarvet Laponia i förhållande till Kallak har varit ett frekvent ämne, framför allt i samband med Unescos platsbesök i världsarvet under våren 2024.

Unescos beslut att ta upp svensk och norsk fäbodkultur på den representativa listan över immateriella kulturarv rönste stor uppmärksamhet och låg till grund för flera reportage i Sveriges Radio och SVT samt en mängd tidningsartiklar i nationell och lokal press.

Synlighet genom evenemang

Under 2024 har Unescorådet fortsatt arbeta med synligheten för Unesco, rådet och prioriterade frågor genom att både anordna och delta i ett stort antal

seminarier och konferenser. Efterfrågan på medverkan av Unescorådet är fortsatt hög.

Unescorådets största arrangemang under året var den nationella konferens som sammanförde aktörer kopplade till Unescos program och koncept (se sid 6). Därutöver har Unescorådet deltagit i och medarrangerat seminarier och panelsamtal vid till exempel Folk och Kultur, Almedalen, Bokmässan, Fredsdagen och Internationella lärardagen, liksom Publicistklubbens 150-årsjubileum då Svenska Unescopriset delades ut.

Unescorådet har även uppmärksammat pressfrihetsdagen, dagen mot straffrihet för brott mot journalister och världshavsdagen, den internationella dagen mot illegal handel med kulturföremål och dagen för en mångfald av kulturyttringar.

För mer information om Unescorådets omfattande verksamhet vad gäller seminarier, utskick och föreläsningar, se kansliets rapporter till årets fyra rådsmöten.

Handläggning och samordning av Unesco-ärenden

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”handlägga och samordna ärenden som Sverige har tagit emot från Unesco eller som rör Unescos verksamhet”.

Unescorådet handlägger varje år ett stort antal inkomna ärenden såsom inbjudningar och förfrågningar av olika slag från Unesco som samordnas med berörda parter inom Regeringskansliet och andra relevanta myndigheter. Unescorådet har en särskild roll gällande vissa nomineringsprocesser till Unescos olika koncept, något som kräver granskning av ansökningar, handläggning av stödbrev samt rådgivning till intressenter. Unescorådet har även samordnat och bidragit med underlag till Sveriges svar på Unescos olika frågeformulär vid flera tillfällen under året. Därutöver får Unescorådet varje år flertalet frågor från allmänheten. Dessa kan röra olika aspekter av Unesco och Unescorådets verksamhet, såsom synpunkter och frågor om enskilda världsarv och frågor om ekonomiskt stöd till projekt. Såsom tidigare år har Unescorådet bistått i handläggning av arbetet med röstning i olika val inom Unesco, i nära samarbete med delegationen vid Unesco i Paris, Utrikesdepartementet och andra berörda departement och myndigheter. Unescorådet sprider även de tjänster som utlyses inom Unesco, både i de nätverk som rådet hanterar samt i sociala medier.

Några exempel på ärenden som Unescorådet har handlagt under 2024 är följande:

- Svenska Unescorådet beslutade under våren att ställa sig bakom Storkrikets ansökan om att bli biosfärområde. Unescorådet har stöttat i processen inför regeringsbeslut och har sedan tillsammans med

delegationen i Paris säkerställt att ansökan överlämnats till Unesco (Man and Biosphere Programme), där beslut om utnämning till biosfärområde fattas.

- Svenska Unescorådet har under året bistått Lund i deras arbete med ansökan om att bli Sveriges andra kreativa stad inom litteratur efter Göteborg. Intresseanmälan inkom från Lund till Svenska Unescorådet i maj 2024 och ansökan ska lämnas i mars 2025.
- Under våren 2024 bistod Svenska Unescorådet Utbildningsdepartementet med underlag till den periodiska rapporteringen av Unescos konvention mot diskriminering i undervisningen (1960). Genom en bred konsultationsprocess, till vilken myndigheter med övergripande ansvar för diskriminering samt civilsamhällesaktörer inom utbildningsområdet bjöds in, säkerställde Svenska Unescorådet att rekommendationens målgrupper gavs möjlighet att bidra till Sveriges svar.
- Under året har också Svenska Unescorådet bidragit till arbetet med att ta fram en ny Unesco-rekommendation om etik och neuroteknologi (som ska beslutas på generalkonferensen 2025). Svenska Unescorådet har deltagit i regionala möten för att diskutera rekommendationen, samt lett arbetet med att ta fram ett förslag på Sveriges svar till Unesco i den skriftliga konsultationsrunda som alla medlemsstater inbjuds till att medverka i. I det arbetet ingick också ansvaret för att insamla och sammanställa expertutlåtanden, samt bjuda in till möten med nationella experter.

Företräda Sverige i Unesco

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”i förekommande fall, enligt instruktion och i samråd med Regeringskansliet, företräda Sverige i Unesco och dess underliggande arbetsgrupper, nätverk och kommittéer”.

Svenska Unescorådet brukar prioritera kommittéer och styrelser där Sverige innehar en plats. Av ekonomiska skäl har Unescorådet enbart deltagit vid ett möte under året. Tillsammans med ansvarig myndighet, Institutet för språk och folkminnen (Isof), och delegationen i Paris deltog tillförordnad generalsekreterare å Sverige räkning på statspartsmötet för 2003-konventionen om immateriellt kulturarv. Detta var Sveriges sista möte som kommittémedlem då Sverige klev av kommittén vid statspartsmötet. Vid Sveriges sista möten i styrelsen för medieutvecklingsprogrammet International Programme for the Development of Communication (IPDC) representerades Sverige av en expert från Medieinstitutet Fojo, och delegationen i Paris.

Miljö och klimat

Uneskorådet följer de anvisningar som finns i Regeringskansliets miljöpolicy och resepolicy. Gällande elförbrukning, kontorsmaskiner, upphandlingar och andra liknande frågor är Svenska Uneskorådets möjligheter att påverka sina klimatavtryck små, eftersom samtliga dessa frågor hanteras av Regeringskansliet.

När det gäller resor är målet minsta möjliga miljö- och klimatpåverkan. Resor inom Sverige ska ske med tåg, så länge det inte är befogat av tidsskäl att flyga. Även vid utrikes resor utnyttjas tåg eller båt i den utsträckning det är möjligt, utifrån platstillgänglighet och upphandling av resetjänster inom Regeringskansliet.

Svenska Uneskorådet utnyttjar också i hög grad digitala möten för att minska resandet, såväl nationellt som internationellt.

Finansiell redovisning

Sveriges bidrag till Unesco

Stöd via Sida

Sverige har under 2024 fortsatt att vara en av Unescos största givare av frivilliga bidrag, genom det fyraåriga stödet från Sida på totalt 484 miljoner svenska kronor (motsvarande 47,6 miljoner USD). Det nuvarande avtalet gäller perioden 2022-2025. Av det frivilliga bidraget går 360 miljoner svenska kronor till ett flexibelt stöd till utbildningssektorn, något som är mycket uppskattat av Unesco. Flexibiliteten och långsiktigheten i stödet tas ofta upp som gott exempel i olika sammanhang och ger Sverige en viktig och tydlig roll i Unesco. 124 miljoner kronor går till projekt inom yttrandefrihet, kommunikation och kultur och möjliggör bland annat satsningar på medieprojekt inom programmet IPDC samt arbete för konstnärlig frihet inom arbetet med Unescos konvention om tryggheten av en mångfald av kulturyttringar.

Avgifter till Unesco och ICCROM

Sveriges avgifter till Unesco regleras i regleringsbrevet avseende Svenska Uneskorådet i anslagspost 4.2 Avgift till Unesco och ICCROM (Ramanslag). De senaste tre åren (2022, 2023, 2024) har ramanslaget uppgått till 32 186 tkr.

Svenska Uneskorådet har i enlighet med regleringsbrevet betalat in Sveriges medlemsavgift till Unesco, vilken för 2024 uppgick till 31 028 436 kr. Därutöver har Svenska Uneskorådet betalat Sveriges bidrag till fonden för immateriella kulturarv (314 405 kr), världsarvsfonden (314 311 kr), Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål (ICCROM) (387 585 kr) och fonden för kulturell mångfald (IFCD) (336 626 kr). De samlade avgifterna och

internationella bidragen 2024 översteg tillgängliga medel på anslagsposten med 43 000 kr. Anledningen är främst den svenska kronans svaga växelkurs, vilket har inneburit öknningar av avgifter som ska betalas i USD. Detta har medfört att Sverige inte haft möjlighet att bidra med två procent av avgiften till Unescos Världsarvsfond, den nivå som Sverige annars legat på.

Unescorådets ekonomiska redovisning

Nedanstående redovisning gäller anslagspost 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet (Ramanslag) som år 2024 uppgick till 11 339 tkr. Från 2023 fanns ett överskott på 67 tkr. Totalt uppgick de tillgängliga medlen till 11 407 tkr.

Under 2024 har ett positivt resultat kunnat uppnås trots kraftigt ökade kostnader för hyror, IT, övriga administrativa avgifter och övriga driftskostnader. Kostnaderna har kunnat hållas nere genom bland annat lägre bemanning och en restriktiv resepolicy. Unescorådet har även nyttjat möjligheten till digitala möten för att upprätthålla en hög ambition i verksamheten trots begränsade resurser.

Tabell 1: Ekonomisk redovisning Svenska Unescorådet 2024

(tkr)	2024	2023
Tillgängliga medel		
Anslag (UO16 4:3)	11 339	11 096
Anslagssparande	67	132
Summa tillgängliga medel	11 407	11 227
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	7 764	7 920
Kostnader för administrativa påslag	1 672	1 530
Övriga driftskostnader	1 646	1 660
Lämnade bidrag	50	50
Summa verksamhetens kostnader	11 132	11 161
Verksamhetsutfall	275	67

Personalkostnaderna minskade under 2024, till följd av lägre bemanning på kansliet och eftersläpning av arvodesutbetalning till rådsledamöterna. Under ungefär motsvarande halva kalenderåret har kansliet bemannats av fem personer i stället för av sex. Totalt uppgick lönekostnaderna till närmare 7 760 tkr under 2024, inklusive lön för lokalanställd och 70 procent av kostnaderna för utbildningsråd vid Sveriges delegation vid Unesco i Paris. Arvoden för Unescorådets ledamöter 2024, motsvarande drygt 100 tkr, kommer att belasta

2025 och syns därför inte i verksamhetsutfallet för 2024. Resultatet påverkas även av en semesterlöneskuld om ca 100 tkr för en för närvarande tjänstledig, lokalanställd person.

Totalt uppgick kostnader för administrativt påslag till 1 672 tkr. En stor kostnadsökning under 2024 gällde kostnader för sk. overheadkostnader för IT och övriga administrativa utgifter för kansliet då Regeringskansliets för år 2024 höjde kostnaden med 5 140 kronor per anställd och månad. Likaså ökade de löpande administrativa kostnaderna för delegationen i Paris jämfört med 2023, på grund av ökade kostnader för interna administrativa kostnader, något som följer av Regeringskansliets schablon för utlandstjänstgöring. År 2024 uppgick de kostnaderna till drygt 557 tkr.

Övriga driftskostnader innefattar bland annat hyreskostnader för delegationens kontor vid Unesco, administrativt påslag för hyra för kansliet, resekostnader, informations- och tryckkostnader. Overheadkostnaderna för kansliets hyra ökade med 693 kr per anställd och månad och uppgick totalt till närmare 780 tkr.

Under 2024 minskade resekostnaderna från 510 tkr 2023 till 324 tkr. En förklaring är de stora resekostnaderna som uppstod i och med generalkonferensen 2023. Därutöver har antalet tjänsteresor hållits nere för att kompensera för de ökade overheadkostnaderna.

Under året lämnades 50 tkr i bidrag till Naturvårdsverket för finansiering av den löpande verksamheten av det svenska Biosfärprogrammet.

Det ekonomiska utfallet medför att anslagssparandet för 2025 kan utnyttjas med 275 tkr.

Rådet och kansliet under 2024

Under 2024 har Svenska Unescorådet bestått av följande tio ledamöter:

Lena Sommestad, ordförande, före detta statsråd

Richard Sannerholm, vice ordförande, lektor i offentlig rätt, Södertörns högskola

Lisen Schultz, ledamot, forskare, Stockholm Resilience Centre, Stockholms universitet

Brendan R. Joseph, ledamot, ungdomsrepresentant LSU, från april 2024

Ulrika Källén, ledamot, verksamhetsledare, KLYS

Eric Fugeläng, ledamot, avdelningschef, Riksantikvarieämbetet

Marie-Louise Hänel Sandström, ledamot, riksdagsledamot

Carolina Wennerholm, ledamot, enhetschef, Sida

Jonas Ohlsson, ledamot, föreståndare, Nordicom

Fredrik Hemmensjö, ledamot, rektor, Malmö latinskola

Under 2024 hölls fyra rådsmöten, varav ett rådsinternat i Göteborg i maj månad.

Vid det första rådsmötet i februari 2024 togs beslut om Svenska Unescorådets verksamhetsberättelse och rådet fick information om bland annat rekrytering av ny generalsekreterare. Vid årets andra rådsmöte, i Göteborg i maj 2024, diskuterades bland annat kandidatområdet Storkrikets ansökan om att bli ett Unesco biosfärområde och delegationen i Paris gav en lägesuppdatering från den internationella arenan. Rådet besökte i samband med mötet världsarvet Grimeton och fick information om litteraturstaden Göteborgs verksamhet samt om det arbete som bedrivs kring MIK-frågor vid Nordicom, centrum för nordisk medieforskning vid Göteborgs universitet. Vid årets tredje möte, i september 2024, fattade rådet beslut om riktlinjer för Unescos kreativa städer i Sverige och tog del bland annat av en rapportering kring arbetet med Unescos rekommendation om etik och AI samt en summering av Sveriges fyra år i kommittén för de immateriella kulturarven. Vid det sista mötet 2024, i december, beslutade rådet att förnya samarbetsavtalet med LUCS som ackrediterad Unesco-förening, efter att ha tagit del av en utvärdering av verksamheten. Vid mötet diskuterades också inriktningen för Svenska Unescopriset 2025 samt Lunds ansökan om att bli kreativ stad.

Rådets ordförande och ledamöter ur rådet har under året även deltagit i några av Svenska Unescorådets möten och aktiviteter, nationellt och internationellt.

Kansliet

I april 2024 lämnade Unescorådets generalsekreterare Anna-Karin Johansson sitt uppdrag. Maria Wilenius utsågs av regeringen till ny generalsekreterare den 7 maj och tillträdde sin tjänst vid Svenska Unescorådets kansli den 19 augusti. Från april till augusti leddes verksamheten av Karin Stenson, som tillförordnad generalsekreterare. Personalstyrkan vid kansliet har under huvuddelen av året bestått av fem anställda, med en tjänst vakant. Av ekonomiska skäl uteblir en ersättningsrekrytering.

Under 2024 har Unescorådet tillsammans med delegationen i Paris haft gemensamma möten varannan vecka för att uppdatera kollegorna om Unesco-aktuella frågor och varannan vecka om kommunikationsinsatser. Veckovisa möten har även hållits med Utbildningsdepartementet.